

11.11.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**11 Kasım 2022
Cuma**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

11 Kasım 2022 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6385)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6386)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Togo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6387)
- D-8 Üye Devletleri Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Ekini Teşkil Eden Bangladeş’e Ait İlişik Taviz Listesinin Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6388)
- Türkiye Cumhuriyeti ile Filistin Devleti Arasında Su Alanında İş Birliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6389)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Orta Afrika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6390)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında Medya ve İletişim Alanlarında İş Birliği Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6391)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6392)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İş Birliğine Dair Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6393)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İş Birliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6394)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gençlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6395)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Beden Eğitimi ve Spor Alanında İşbirliği Programının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6396)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Çevre Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6397)
- Türk-Romen Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6398)
- Türk-Bulgar Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6399)

- Türkiye-Gürcistan Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6400)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Dominik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşmanın Yürürlüğe Girmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6401)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Konya İli, Karatay İlçesi, Aziziye Mahallesinde Bulunan Taşınmazın Hazineye Ait Kısımının Bedelsiz Olarak Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığına Devredilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6402)
- Konya İli, Karatay İlçesi, Aziziye Mahallesinde Bulunan Taşınmazın Hazineye Ait Kısımının Bedelsiz Olarak Karatay Belediye Başkanlığına Devredilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6403)
- Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörlüğü Bünyesinde Yer Alan Fen-Edebiyat Fakültesinin Kapatılması ve Adı Geçen Rektörlüğe Bağlı Olarak "Fen Fakültesi" ile "İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi" Kurulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6404)
- Bazı Ovaların Büyük Ova Koruma Alanı Olarak Belirlenmesine İlişkin Ekli Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6405)
- Erzurum İli, Yakutiye İlçesi, Aşağıyöncelik, Narmanlı ve Sultanmelik Mahallelerinde Yer Alan Bazı Taşınmazların (Üzerlerindeki Yapılar Dâhil) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6406)
- Bursa İli, Karacabey İlçesinde Kurulacak Atares 2 RES Elektrik Üretim Tesisi İçin Gerekli Olan Bazı Taşınmazların Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6407)
- Bursa İli, Karacabey İlçesinde Bulunan Bazı Yerlerde Arazi Toplulaştırması ve Tarla İç Geliştirme Hizmetleri Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6408)
- Niğde İli, Çamardı İlçesi, Kavlaktepe Köyünde Arazi Toplulaştırması ve Tarla İç Geliştirme Hizmetleri Yapılmasına İlişkin Ekli Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6409)

YÖNETMELİKLER

- Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

KURUL KARARI

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 10/11/2022 Tarihli ve 11376 Sayılı Kararı

Enflasyon, sermayeyi eritiyor

TOBB Başkanı Hisarcıkıloğlu'nun, "enflasyon muhasebesi zorunlu ihtiyaç haline geldi" açıklamasına, iş dünyasından tam destek geldi.

Türkiye'nin önde gelen sanayi kentlerinde örgütlü sanayi odaları, ticaret odaları ve ticaret borsalarının başkanlarından, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkıloğlu'nun "Enflasyon muhasebesi zorunlu bir ihtiyaç haline geldi. Gerekli adımların atılmasını bekliyoruz" yönündeki açıklamasına destek geldi. İş insanları, enflasyonun işletmeleri tahrip ettiğini belirtiyor.

Yüksek enflasyonun işletmeler üzerindeki olumsuz etkisi, TOBB Başkanı Hisarcıkıloğlu'nun "enflasyon muhasebesinin zorunlu bir ihtiyaç olduğu" ve "İş dünyası olarak bu konuda gerekli adımların atılmasını beklediklerini" açıklaması ile yeniden alevlendi. Konuyla ilgili DÜNYA'ya açıklama yapan Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı ve önde gelen illerin oda ve borsa başkanları, enflasyonun işletmeler üzerinde tahrip edici etkisi bulunduğunu, enflasyon muhasebesinin uygulanmaması halinde sermaye erimesinin kaçınılmaz olduğunu kaydediyor. Enflasyon muhasebesi adımının atılmasının, ihracat ve istihdamda sürekliliğe ve artışların sürdürülebilirliğine katkı vereceği, enflasyon muhasebesinin finansal piyasaların da dikkatini çekeceği, TL menkul kıymetlere ilgiyi artıracığı, finansal istikrara da katkı sunacağı ifade ediliyor.

İŞ DÜNYASI TEMSİLCİLERİ DÜNYA'YA KONUŞTU

GÜRSEL BARAN / ANKARA TİCARET ODASI BAŞKANI: İşletme sermayeleri hızla eriyor

Enflasyonun şirket bilançoları üzerindeki olumsuz etkisini her platformda dile getirdik. Bu konuda Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'ye de bir rapor sunduk.

İşletmeler enflasyon nedeniyle fiktif kâr elde ediyor. Buna karşılık artan fiyatın satılan ürünün yenisini almaya yetmemesi sebebiyle işletme sermayeleri hızla eriyor. Bu süreçte, işletmeler için enflasyon muhasebesi zorunluluk halini almıştır.

NURETTİN ÖZDEBİR / ANKARA SANAYİ ODASI BAŞKANI: Fiktif kâr üzerinden ödenen vergi mali yapıyı zayıflatıyor

Firmaların gerçekte olmayan kârlar üzerinden vergi ödemek durumunda kalması, mali yapılarda zayıflamaya yol açıyor. Bu aynı zamanda makroekonominin temeli olan üretim ve istihdam kapasitesini zayıflatıyor. Mevzuatta yer almasına rağmen ertelenen enflasyon muhasebesi uygulamasının bu yılı kapsayacak şekilde bir an önce yürürlüğe girmesi gerekir.

İŞİNSU KESTELLİ / İZMİR TİCARET BORSA BAŞKANI: Enflasyonun tahribatını asgariye indirmek gerek

TOBB Başkanımız Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu tarafından dile getirilen enflasyon muhasebesi uygulamasının getirilmesi talebi son derece yerindedir. Son üç yıldır tedricen artan ve geçen yıldan bu yana etkisi daha çok hissedilen enflasyonun işletmelerimiz üzerinde yaratacağı tahribatı asgariye indirmek için önemli bir enstrümandır. En son 2004 yılında uygulanan enflasyon muhasebesinin, işletme sermayesi eriyen ve finansmana erişimi zorlaşan özel sektör için ihtiyaç haline geldi. Ekonomi yönetiminin, Türk iş dünyasının bu haklı talebini dikkate alacağına inanıyoruz.

YÜCEL BAYRAM / ADANA TİCARET ODASI BAŞKANI: Bu şartlarda enflasyon muhasebesi yapılmak zorunda

Firmalar için enflasyon muhasebesi gerekiyor. Çoğu şirket bunu yapmak zorunda, çünkü fiyat değişikliklerinde olsun, asgari ücret farklarında olsun, elektrik zammında olsun bunu nasıl yansıtacak, nasıl karşılayacak. Bu şartlarda enflasyon muhasebesini bütün şirketler, bütün tüccarlar, bütün esnaf yapmak zorunda.

ŞAHİN BİLGİÇ / ADANA TİCARET BORSASI BAŞKANI Enflasyon yüksekse her şeyiniz gider, sermayeyi bitirirsiniz

Enflasyonun bu kadar yüksek olduğu bir dönemde, ne kazanırsanız kazanın, her şeyiniz gidiyor, sermayeyi bitiriyorsunuz. Resmi enflasyon yüzde 80'lerde ve bu ortamda diyelim ki yüzde 100 para kazandınız. Vergiyi falan eklediğinizde eksiye düşersiniz, mevcudu da kaybedersiniz ki esnafın, ticaret erbabının yaşadığı budur. TOBB olarak ve hatta Bakanlar nezdinde yapılan toplantılarda bunu hep gündeme getirdik. Enflasyon bu kadar yüksek olmasa sorun değil ama yüzde 80 mi, 180 mi belli değil, bir ölçüsü de yok, inşallah 2023'te daha aşağılara çekilir.

ZEKİ KIVANÇ / ADANA SANAYİ ODASI BAŞKANI: İş dünyasının en doğal ve en haklı talebidir

Enflasyon dönemlerinde, enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkilerinin giderilmesine yönelik düzeltici işlemler yapılması gerekiyor. Zira yüksek enflasyonun

karları ve sermayeyi erittiği gibi işletmelerin sermayeleri eridiği halde sürekli kar ediyor gibi gösteriyor. İşletmelerin teknik iflas durumuna düşmesini engelliyor. Enflasyon değerlemesi sonucu oluşan fon, şirketlerin öz varlığını artırdığı için finansman gider kısıtlama tutarını azaltıcı etki doğuruyor. Şirketlerin aktifinde bulunan iktisadi kıymetler, az da olsa rayiç bedellere yükselmektedir. Enflasyon değerlemesi sonucu oluşan yeni değerler üzerinden amortisman ayrılacağından, şirket karlarındaki fiktif değerler az da olsa gerçek duruma getirilmiş olacaktır. Bu nedenlerden dolayı, enflasyon muhasebesi zorunlu ihtiyaç olarak ön plana çıkmaktadır.

TUNCAY YILDIRIM / GAZİANTEP TİCARET ODASI BAŞKANI: Enflasyonla mücadeleye katkı sağlar

“Yüksek enflasyon ne yazık ki mali tablolarımızda tahribata yol açmaktadır. İşletmelerimiz yükselen enflasyon nedeniyle oluşan gerçek olmayan kârların vergilendirilmesi ile karşı karşıya. Bu da işletmelerimizin sermayelerini vergi yoluyla devlete aktarmalarına sebep olmaktadır. Aynı zamanda da işletmeler yerine koyma maliyetini dikkate alarak fiyat belirleme durumunda kalıyor ki bu durum enflasyon açısından olumsuzluk demek. Dolayısıyla enflasyon muhasebesi zorunlu bir ihtiyaç haline geldi. Enflasyon düzeltilmesi, finansal tabloların gerçeği yansıtması ve vergi matrahlarının doğru bir şekilde hesaplanması için parasal olmayan varlıkların enflasyon karşısında eriyen değerleri yerine gerçek değerleri ile bilançolara yansıtılmasını sağlayacaktır.

ADNAN ÜNVERDİ / GAZİANTEP SANAYİ ODASI BAŞKANI: Enflasyonun işletmelere olumsuz etkisini hafifletir

2021 yılında ülkemiz ekonomisinde enflasyon muhasebesinin şartları sağlanmış olsa da ilgili uygulama 2023 yılına ertelenmiştir. Bu ertelemenin kaldırılıp; 2022 yılında KOBİ tanımına girmeyen yüksek cirolu büyük ölçekli firmalara enflasyon muhasebesinin uygulanması izni verilmesi firmalarımıza önemli ölçüde esneklik sağlayacaktır. Günümüz zorlukları göz önünde bulundurulduğunda, sağlanacak bu imkan işletmelerimizin sürdürülebilirliğine katkıda bulunacak, enflasyonun işletmelerimize yönelik olumsuz yansımalarını biraz olsun hafifletecektir.

SELÇUK ÖZTÜRK / TOBB BAŞKAN YARDIMCISI VE KONYA TİCARET ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI: Yüksek satış rakamları aldatmasın

“Türkiye’de de dünyada olduğu gibi son bir yıldır enflasyon sürecine girildi. Şu an bununla topyekün mücadele ediyoruz. Ama burada şirketlerin sayın Rifat Hisarcıkılıoğlu’nun da ifade ettiği gibi bir enflasyon muhasebesi yapması gerekiyor. Mesela bir üretici hammaddeyi pahalı alıyor, üstüne belirli bir kâr koyup satıyor. Ama ürününü sattığı para ile yeniden hammadde almakta zorluk çekiyor. Fiyatı artan ürünlerde kâr oranı artmıyor aslında. Yüksek cirolar yüksek kar gibi algılanıyor. O yüzden şirketlerimiz tedbirlerini almalı. Zarar etmeyecek şekilde rakamlar planlanmalı ve şirket sermayeleri enflasyona kurban edilmemeli.

SEDAT SİLAHTAROĞLU / MAKİNE İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI: İşletmeleri ve sermayeyi korumamız gerekiyor Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun, enflasyon muhasebesi uygulamasını talep ediyoruz açıklamasına yüzde yüz katılıyorum. Yükselen enflasyon karşısında ve değişken hammadde ihtiyaçları karşısında işletmelerin birinci sorunu sermayelerini korumak. O bakımdan bunları dikkate alınca varlıkların yeniden değerlendirilmesi, enflasyon muhasebesinin mutlaka uygulanmasının zorunlu hale geldiğini ifade edebilirim. İşletmeleri korumamız gerekiyor. Sermayeleri korumamız gerekiyor.

MUSTAFA GÜLTEPE / TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ (TİM) BAŞKANI

Enflasyon muhasebesi, reel sermaye kaybını önleyecek

- Bugün gelinen noktada, enflasyon muhasebesinin yapılması için gerekli şartların oluştuğunu söyledi. Gültepe, "Son 3 yıllık kümülatif enflasyon oranı ÜFE yüzde 300'e TÜFE'de yüzde 150'ye yaklaştı. Stoklar, duran varlıklar ve benzeri temliklerin vergilendirilmesi, bu şartlar altında reel sermaye kaybına yol açarak iktisadi faaliyet üzerinde negatif bir etki oluşturacak" dedi. Enflasyon muhasebesinin, reel sermaye kaybını önleyeceğini kaydeden Gültepe şöyle konuştu: "Enflasyon muhasebesi, yatırımlar başta olmak üzere iktisadi faaliyete pozitif bir etki yapacaktır. Dolayısıyla bu adımın atılması, ihracat ve istihdamda sürekliliğe ve artışların sürdürülebilirliğine katkı verecektir. Enflasyon muhasebesi finansal piyasalarda da dikkat çekecektir. Dolayısıyla TL menkul kıymetlere ilgiyi de artıracak için finansal istikrara da katkı sunacak bir adım olarak görüyoruz. Her şeyden önemlisi, enflasyon muhasebesi sayesinde firmalarımızın reel gelirleri üzerinden vergilendirilecek ve öngörülebilir projeksiyonlar yapabilecektir. Firmalarımızın, mevcut durumu yönetme ve gelecek projeksiyonlarını oluşturma kabiliyetlerini güçlendirmek adına enflasyon muhasebesi yapılmasının faydalı olacağına inanıyoruz."

İBRAHİM BURKAY / BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI (BTSO) YÖNETİM KURULU BAŞKANI: "Enflasyon muhasebesi uygulaması zorunlu hale geldi"

- Türkiye bu zorlu sürecin üstesinden gelecek güce sahiptir. Ancak bu zorlu dönemi hızla geride bırakmak için gerekli tedbir ve politikaların uygulanması çok önemli. İşletmelerimizin enflasyon karşısında sermayelerini koruyabilmeleri için enflasyon muhasebesine geçilmesi zorunlu hale geldi. Küresel enerji fiyatlarındaki artış ve tedarik zincirlerindeki bozulma nedeniyle üretici fiyat endeksinde önemli bir artışla karşı karşıyayız. Yüksek enflasyonun yol açtığı risklerin nasıl yönetileceği konusunda bazı belirsizlikler var. Şu anda işletmelerin bilançoları gerçek değerleri yansıtmıyor. Öz sermayesi ve makine teçhizatı güçlü olan firmalar, sermayeleri eridiği halde yüksek enflasyon nedeniyle kar etmiş gibi görünüyor. Bu durum mali yapılarda bozulmaya ve kaynak kullanımında verimsizliğe yol açıyor. Şirketlerin işletme sermayesi ihtiyacına dönük taleplerini Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'ye aktardık. Daha önce BTSO olarak gündeme taşıdığımız enflasyon muhasebesinin yanı sıra KGF destekli yeni kredi paketlerinin oluşturulması gibi bir dizi destek

talebimizi Sayın Bakanımıza bildirdik. En kısa zamanda bu desteklerin birer birer hayata geçeceğini temenni ediyoruz.

CELALETTİN KESİKBAŞ / ESKİŞEHİR SANAYİ ODASI BAŞKANI: Sanayicilerin yüzde 87'si enflasyon muhasebesi istiyor

- “Eskişehir Sanayi Odası olarak, 453 işletme ile gerçekleştirdiğimiz ‘Güncel Ekonomik Beklenti’ konulu anketimizin sonuçlarını aldık. ‘2022 yılı için enflasyon muhasebesinin uygulanmasını istiyor musunuz?’ sorusuna yüzde 87 oranında ‘evet’ denildi. “Reel sektör enflasyon muhasebesi talep ediyor. İşletme sermayelerinin hızla eridiği enflasyonist ortamda reel sektör enflasyon muhasebesi düzenlemesi talep ediyor. Şu anda enflasyon düzeltmesi ile ilgili bir belirsizlik ortamı doğmuştur. Bu belirsizliğin çok uzatılmadan netleştirilmesi beklenmektedir. Yüksek enflasyon ortamında enflasyonun etkilerinden arındırılmaksızın hesaplanacak kar/zarar sonucu üzerinden vergilendirme yapmak, vergi adaleti açısından önemlidir.

Türkiye vergi bilgileri paylaşım notu iyileşti

OECD tarafından oluşturulan ve şeffaflık, vergi bilgilerinin ülkeler arası değişimi konusunda çalışan Küresel Forum, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 10 ülke için değerlendirme raporlarını açıkladı.

Mehmet KAYA-ANKARA

Türkiye önceki rapora göre durumunu iyileştirdi. OECD ülke raporlarının yayınlanması nedeniyle yaptığı açıklamada, 111 milyon hesap hakkında otomatik bilgi alış-verişi sağlandığı belirtildi. Finansal hesapların otomatik değişimi yönünde de ülke değerlendirmeleri yapıldığı belirtilen açıklamada, süreç içindeki ülkelerin üçte ikisinin durumlarında iyileşme görüldüğü belirtildi. OECD Genel Sekreteri Mathias Cormann, konuya ilişkin yaptığı açıklamada, "Küresel Forum vergi şeffaflığı ortamını şekillendirmeye devam ediyor. Vergi idareleri için finansal hesap bilgilerine erişimin genişletilmesi, herkesin adil vergi payını ödemesini sağlamaya yardımcı olarak, dünya çapındaki ülkeler ve özellikle gelişmekte olan ülkeler için gelir seferberliğini artırıyor" dedi. OECD verilerine göre 2022 de küresel olarak 11 trilyon Euroluk 111 milyon finansal hesaba otomatik bilgi alışverişi kapsamında erişim imkanı sağlandı. 2009'dan bu yana paylaşılan veriler sayesinde 114 milyar TL'lik vergi alımı gerçekleştirildi.

Türkiye gözden geçirme raporunda, 2013 raporunda "kısmi uyumlu" seviyesinin üstüne çıkarak "büyük ölçüde uyumlu" seviyesine geldi.

Tüzel kişilerin güçlü döviz talebi sürüyor

Merkez Bankası ve BDDK'nın döviz talebinin azaltılmasına yönelik makroihtiyati önlemlerine rağmen tüzel kişilerin döviz mevduatında artış devam etti. Geçen hafta parite etkisinden arındırılmış şekilde tüzel kişilerin döviz mevduatı 1.1 milyar dolar yükseldi.

Şebnem TURHAN

Merkez Bankası verileri ekimin son haftasında parite etkisinden arındırılmış şekilde 2.3 milyar dolarlık döviz mevduatında azalma yaşanan tüzel kişilerin döviz mevduatının kasımın ilk haftasında 1 milyar 120 milyon dolarlık artış yaşandığını ortaya koydu. Merkez Bankası ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun döviz mevduatlarında düşüş hedefleyen makroihtiyati önlemlerine rağmen tüzel kişilerde çok büyük bir değişiklik gözlenmiyor. BDDK verilerine göre tüzel kişilerin toplam döviz mevduatını 4 Kasım haftası itibarıyla 88.7 milyar dolar seviyesinde bulunuyor. 31 Aralık 2021 itibarıyla bu rakam 89.1 milyar dolardı. Parite etkisi ile sadece 354.2 milyon dolarlık bir gerileme yaşandı. Ancak Euro/dolar paritesi bu yıl yüzde 12,5 geriledi.

Merkez Bankası haftalık para ve banka istatistiklerine göre 4 Kasım itibarıyla tüzel ve gerçek kişilerin toplam döviz mevduatı parite etkisinden arındırılmış şekilde 198 milyon dolar arttı. Gerçek kişilerin döviz mevduatı parite etkisinden arındırılmış olarak 922 milyon dolar azalırken, tüzel kişilerin döviz mevduatı 1 milyar 120 milyon dolar yükseldi. Tüzel kişilerin dolar cinsi döviz mevduatı 939 milyon dolar, Euro cinsi döviz mevduatının parite etkisinden arındırılmış dolar karşılığı 149 milyon dolar artış

gösterdi. BDDK ve Merkez Bankası'nın tüzel kişilerin ticari kredi kullanımında döviz mevduatı büyüklüğüne yönelik getirdiği kısıtlamalara rağmen döviz talebinin sürdüğü verilerden ortaya çıktı.

Kamu bankalarında 8 milyar dolarlık artış

BDDK verilerine göre 4 Kasım itibariyle kamu bankalarında tüzel kişilerin döviz mevduatı 31 Aralık 2021'e göre 8 milyar 67 milyon dolar arttı ve 44.7 milyar dolara yükseldi. Yabancı sahipli bankalardaki tüzel kişilerin döviz mevduatı 4 Kasım haftası itibariyle geçen yılsonuna göre 3 milyar 783 milyon dolar, yerli özel bankalarda tüzel kişilerin döviz mevduatı ise 4 milyar 638 milyon dolar azaldı.

Merkez Bankası verilerine göre bankalarda bulunan toplam döviz mevduatı, geçen hafta 244 milyar 590 milyon dolar düzeyinde gerçekleşirken, bu tutarın 212 milyar 268 milyon doları yurt içinde yerleşik kişilerin hesaplarında toplandı.

Bakan Nebati: Hazine destekli KKM hesaplarında yenileme oranı yüzde 70

Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, Hazine destekli hesaplarda yenileme oranının yaklaşık yüzde 70 seviyesinde olduğunu açıkladı.

Cana SAKARYA

ANKARA - Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati 9 Kasım itibarıyla 2,3 milyon mudinin, yaklaşık 1,5 trilyon TL'lik tasarrufunun Kur Korumalı Mevduatta değerlendirdiğini belirtti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 2023 Yılı bütçesini Plan Bütçe Komisyonuna bunan Bakan Nebati, Hazine tarafından desteklenen KKM hesaplarına bugüne kadar yaklaşık 91,6 milyar TL destek ödemesi gerçekleştirildiğini belirterek, Hazine destekli hesaplarda yenileme oranının yaklaşık yüzde 70 seviyesinde, KKM hesaplarının toplam vadeli mevduatlar içindeki payının ise yüzde 27 olduğunu söyledi.

Bakan Nebati, "KKM uygulaması olumsuz jeopolitik gelişmeler, küresel finansal koşullardaki sıkılaşma, avro-dolar paritesindeki gelişmeler ve arz güvenliğine ilişkin yaşanan tüm sorunlara rağmen finansal istikrarın sürdürülmesinde etkin rol oynamıştır" dedi.

KKM uygulamasıyla birlikte TL mevduatın ortalama vadesinin 2 katına yükseldiğini kaydeden Nebati, "Sektörün en önemli risklerinden olan vade uyumsuzluğunda önemli iyileşme sağlanmıştır. Ayrıca döviz tevdiat hesaplarının toplam mevduatlardaki payı yaklaşık 17 puan düşüş göstererek yüzde 52,3'e gerilemiştir" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, bütçe sunumunda şu değerlendirmeyi yaptı:

“Küresel finansal piyasalarda öngörülebilirliğin azaldığı, dolar karşısında avronun dahi sene başına göre yüzde 12; Japon yeninin ise yüzde 27 değer kaybettiği böyle bir ortamda TL’de stabilite sağlanmıştır. Reel kur ise sene başına göre yüzde 16,7 değer kazanmıştır.

Bu uygulamanın döviz kuru dalgalanması ve diğer makroekonomik göstergeler üzerindeki olumlu etkileri dikkate alındığında maliyeti sınırlı kalmıştır. “

Bakan Nebati bütçe görüşmelerinin ardından soruları yanıtladı: Biz dilenci olmadık, elimizi açmayacağız

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, bütçe görüşmelerinin ardından soruları yanıtladı. Nebati, "Uluslararası kuruluşlarla gerçekleştirilen tüm görüşmelerde bakanlığımızın tüm çalışanları üstün gayretleriyle ülkemizin ve milletimizin yararına çalışmalarda bulunmakta. Bu meşakkatli sürece ilişkin olarak, 'para dilenmeye gidiyorlar' ifadesini devletimizde görev yapmış tüm milletvekillerimizin takdirine bırakıyorum. Biz dilenci olmadık, olmayacağız elimizi açmayacağız" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın bütçe görüşmelerinin ardından soruları yanıtladı. Enflasyon sorununa değinen Nebati, "Enflasyon dünyanın da ülkemizin de ana gündem konusudur. İçinde bulunduğumuz bu dönemde şu ana kadar görülmemiş şoklarla, bırakın gelişmemiş olan ülkeleri gelişmiş ülkeler bile çift haneli enflasyonla karşı karşıyadır" diye konuştu.

YENİ MODELE DİKKAT ÇEKTİ

"Enflasyonla mücadelede yönelik dünyada atılan sıkılaştırma adımları Almanya, İngiltere gibi birçok büyük ekonomiyi resesyon riskiyle karşı karşıya bıraktı" diyen Nebati, "Biz ise Türkiye ekonomi modelimiz, parantez açayım bugüne kadar ben hiç Çin ekonomi modeli diye bir şey geçmedi, Türkiye ekonomi modelinden önce zaman zaman Kore, zaman zaman Çin modeli diye ifadelerde bulunuldu ama bizim ekonomi modelimiz Türkiye Ekonomi Modeli ve bu modele ismini veren bir modeli taşımakta

da öncelik yapacak ülkelerin başında ülkemize geçmişten tevaruz eden kültürümüzle ortaya koyacağımız performansımıza güvenerek Türkiye Ekonomi Modeli'nin dünyada da önemli bir argüman geliştireceğine inananlardan birisiyim. Dünyada da özellikle birçok mahfilde konuşularak geliştirilmiş, sonra bir modele dönüştürülmüş, girdi ve çıktılarının ne olduğu açık olan, şeffaf bir model." ifadelerini kullandı.

"GIDA FİYATLARINA OLUMLU YANSIYACAĞINA ŞAHİDİZ"

Enerji fiyatlarındaki değişime de değinen Bakan Nebati, "Üretim kapasitesini azaltmadan ve istihdam kayıplarına yol açmadan kalıcı fiyat istikrarını tesis ettik. Diğer ülkeler gibi faizleri artırsaydık, büyümemiz duracak, istihdam kayıpları yaşanacaktı. Faiz artırımlarıyla üretimi aksatmanın, yatırımları ertelemenin ve bu ülkenin potansiyelini sınırlamayı istemedik. En yüksek seviyesine çıkan enflasyonun Aralık ayından itibaren belirli bir gerileme kaydedeceğini öngörüyoruz. Son dönemde görülen enerji ve gıda fiyatlarındaki gevşeme eğilimin de ülkemizdeki gıda fiyatlarına olumlu yansiyacağına şahidiz. Hükümetlerimiz süresince her zaman önceliğimiz vatandaşlarımız olmuştur. 2002'den bu yana ücret ve maaşlarda yaptığımız artışlarla çalışan ve emeklilerimizin alım güçlerinde önemli iyileşmeler sağladık" diye konuştu.

Nebati sözlerini şöyle sürdürdü:

Türkiye vergi indirimleri yoluyla enflasyonla mücadele eden tek ülke değildir. Birçok ülke vergi indirimleri ile hem enflasyon ile mücadeleyi hem de vatandaşını korumayı amaçlamıştır. Enerji krizinin başladığı Eylül 2021'den bu yana hane halklarını enflasyona karşı korumak için Avrupa ülkeleri çok sayıda mali önlem uygulamaya koydular. Bunlar içerisinde de ülkeler açıklamalarını yapıyorlar.

"BİZ DİLENCİ OLMADIK, OLMAYACAĞIZ ELİMİZİ AÇMAYACAĞIZ"

Bakanlık olarak özveriyle çalıştıklarını belirten Nebati, eleştirilere de yanıt verdi. Bakan Nebati, "Ben güçlü bir ülkenin sıradan bir vatandaşıydım şimdi kabinenin bir üyesiyim. Ben ülkeme güveniyorum, ülkenin güçlü olduğuna inanıyorum. Gerek yurt içi, gerekse yurt dışındaki görüşmeler için yoğun bir tempoda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Uluslararası kuruluşlarla gerçekleştirilen tüm görüşmelerde bakanlığımızın tüm çalışanları üstün gayretleriyle ülkemizin ve milletimizin yararına çalışmalarda bulunmakta. Bu meşakkatli sürece ilişkin olarak, 'para dilenmeye gidiyorlar' ifadesini devletimizde görev yapmış tüm milletvekillerimizin takdirine bırakıyorum. Biz dilenci olmadık, olmayacağız elimizi açmayacağız." şeklinde konuştu.

Faizler düştü ama... Türkiye anapara kadar faiz ödeyecek

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın duyurduğu resmi tahmin ve programa göre ise 2022 ve 2023 yıllarında 810 milyar TL faiz ödenecek. Bakanlığın açıkladığı programa göre Türkiye 2023 yılında neredeyse anapara kadar faiz ödeyecek. Anapara için 564 milyar lira, faiz için ise 519 milyar lira ödeme planlanıyor. Buna göre ödenecek 100 liranın 52 lirası anaparaya, 48 lirası ise faize gidecek. Programlarda sapma olduğundan ödeme miktarlarının daha da artması bekleniyor.

Türkiye Eylül 2021'den bu yana "düşük faiz"li yeni bir ekonomik model takip ediyor. Merkez Bankası (TCMB) politika faizinde son 13 ayda 7 kez indirmeye gitti. Böylece politika faizi 19'dan yüzde 10,5'e kadar geriledi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan "Yeni ekonomi modeliyle, yüksek faiz verecek sıcak para çekme politikasını elimizin tersiyle itiyoruz. Düşük faizle, üretimi ve ihracatı destekleyeceğiz" diyor.

Euronews'te yer alan habere göre; ancak Türkiye'nin faiz giderleri artıyor. 2021'de Türkiye'nin faiz gideri 180,9 milyar lira olmuştu. Ocak-Eylül aylarını kapsayan 2022'nin ilk 9 ayında bu miktar aşıldı. Yılın ilk üç çeyreğinde Türkiye toplam 207,1 milyar faiz ödemesi yaptı.

HMB verilerine göre Türkiye'nin faiz giderleri 2001 ile 2017 yılları arasında yıllık 40 ila 60 milyar TL arasında seyretti. 2019 sonunda 100 milyar liraya dayanan faiz gideri 2020'de 134 milyar; 2021'de ise 180,9 milyar lira oldu. HMB'nin tahminine göre 2022 sonunda bu miktar 290,4 milyar liraya ulaşacak.

16 YILDA ÖDENEN TOPLAM FAİZ 2 YILDA ÖDENECEK

Türkiye 2002-2017 yıllarını kapsayan 16 yılda toplam 811 milyar lira faiz ödedi. Bakanlığın tahmin ve programına göre 2022-2023 yıllarında toplam ödenmesi planlanan faiz miktarı 810 milyar lira.

Sapma durumunda faiz miktarı daha da artabilir. 2022 için faiz duyurusu 212,5 milyar TL iken şu an gerçekleşme tahmini 290,4 milyar liraya kadar çıktı. Bu da yüze 37 sapma demek. Anaparada ödemesindeki sapma oranı da yüzde 35.

TÜRKİYE’NİN 2023’TE ÖDEYECEĞİ 100 LİRALIK BORCUN 52’Sİ ANAPARAYA, 48’İ FAİZE GİDECEK

Hazine ve Maliye Bakanlığı 31 Ekim 2022 tarihinde hazine finans programını açıklayarak 2022 yılı gelişmeleri ve 2023 yılı öngörülerini duyurdu. Buna göre 2022 yılında Türkiye 397,3 milyar lira anapara; 290,4 milyar lira da faiz ödemesi yapmış olacak. 2023 yılında ise 563,6 milyar lira anapara; 519,2 milyar lira da faiz ödemesi öngörülüyor. 2022 yılında ödenen 100 liradan 42 lirası faize giderken 2023 yılında bu miktar 48 liraya çıkacak.

BÜTÇE GİDERLERİNİN NE KADARI FAİZE GİDİYOR?

Peki, faiz ödemelerinin bütçe giderlerindeki payı kaç? Merkezi bütçede faiz giderlerinin bütçe giderleri içindeki payı 2000’li yılların başında itibaren kademeli bir düşüşle yüzde 51’den yüzde 8’e kadar geriledi.

2017’de yüzde 8,4 ile en düşük seviyeye inen bu oran yavaş da olsa yükselmeye başladı ve 2021’de yüzde 11,3 oldu.

KUR KORUMALI MEVDUAT (KKM) GİDERLERİ NE DURUMDA?

Türkiye’nin Aralık 2021’de devreye soktuğu Kur Korumalı Mevduat (KKM) sistemi çerçevesinde yapılan ödemeler artıyor. Bu ödemeler “faiz giderleri” içinde değil; “cari transferler” altında “Mevduat ve Katılma Hesaplarının Kur Artışlarına Karşı Korunmasına İlişkin Giderler” kapsamında gerçekleşiyor. Mart-Eylül 2022 arasında bu kapsamda 84,9 milyar lira ödeme yapıldı.

ABD enflasyon verileri açıklandı: 9 ayın en düşük seviyesi

Küresel piyasaların odaklandığı ABD enflasyon verileri açıklandı. ABD'de tüketici fiyatları ekimde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7,7 arttı. Verilere göre, ekimde beklenenden fazla yavaşlama kaydeden enflasyon, 9 ayın en düşük seviyesine geriledi.

ABD'de Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), ekimde aylık yüzde 0,4 ve yıllık yüzde 7,7 artarak beklenenden fazla yavaşlama kaydetti.

ABD Çalışma Bakanlığı, ekim ayına ait enflasyon verisini açıkladı. Buna göre, Amerikalı tüketicilerin yaşam maliyeti ekimde bir önceki aya kıyasla yüzde 0,4 arttı.

Piyasa beklentileri, TÜFE'nin bu dönemde aylık yüzde 0,6 artması yönündeydi. TÜFE, eylülde de aylık bazda yüzde 0,4 artmıştı. Ülkede TÜFE, ekimde yıllık bazda ise yüzde 7,7 artış kaydetti.

9 AYIN EN DÜŞÜK SEVİYESİ

Beklentiler, TÜFE'nin bu dönemde yıllık yüzde 8 artması yönündeydi. Ekimde beklenenden fazla yavaşlama kaydederek 9 ayın en düşük seviyesine gerileyen yıllık enflasyon, eylülde yüzde 8,2 olmuştu.

Söz konusu dönemde barınma, benzin ve gıda fiyatlarındaki artışlar tüketici fiyatlarındaki yükselişte öne çıktı.

Barınma endeksi ekimde aylık yüzde 0,8 ve yıllık yüzde 6,9 arttı. Gıda endeksi de aynı dönemde aylık yüzde 0,6 ve yıllık yüzde 10,9'luk artış kaydetti. Enerji endeksi ise ekimde aylık yüzde 1,8 ve yıllık yüzde 17,6 arttı. Enerji kalemi altındaki benzin fiyatları da ekimde aylık yüzde 4 ve yıllık yüzde 17,5 yükseldi.

Değişken enerji ve gıda fiyatlarını içermeyen çekirdek TÜFE de ekimde aylık yüzde 0,3 ve yıllık yüzde 6,3 artış ile piyasa beklentilerinin altında seyretti.

Söz konusu dönemde çekirdek enflasyona ilişkin piyasa beklentileri aylık yüzde 0,5 ve yıllık yüzde 6,5 artması yönündeydi. Çekirdek TÜFE, eylülde aylık yüzde 0,6 ve yıllık yüzde 6,6 artmıştı.

Analistler, ekim ayı enflasyonunda tahminlerin üzerindeki yavaşlamanın fiyat artışlarının hız kestiğine dair umut verdiğini ve ABD Merkez Bankası'nın agresif faiz artışlarında gevşemeye gitmesi için alan sağladığını belirtti.

ENFLASYON VERİSİ NEDEN ÖNEMLİ, TÜRKİYE'YE ETKİSİ NE?

Enflasyon verisi, ABD Merkez Bankası Fed'in ekonomiyi soğutmak için uyguladığı agresif sıkılaştırma adımları için önem taşıyor. Enflasyonun hızında yavaşlama olması durumunda faiz artışlarının hızında da yavaşlama öngörülüyor. Enflasyonda katılık sürerse yüksek faiz artışlarının devam etmesi bekleniyor. Halihazırda para piyasalarında Fed'in aralık ayı politika faizi artırımı büyüklüğüne ilişkin beklentiler 50 baz puan için yüzde 54 ve 75 baz puan için yüzde 46 düzeyinde bulunuyor.

Fed'in olası faiz artırımı Türkiye'nin de dahil olduğu gelişmekte olan piyasalardan ciddi para çıkışlarına sebep olurken, Fed'in "doların patronu" olması sebebiyle alınan kararlar tüm dünyadaki dolar arzını önemli ölçüde etkiliyor. Doların faizinin artması ve arzının düşerek değerinin yükselmesi, Türkiye gibi yüksek döviz ihtiyacı olan ülkelerin cari açığını ve borçlanmayı finanse etmesini daha pahalı hale getiriyor.

Moody's Türkiye'nin büyüme tahminini yükseltti

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Türkiye'nin büyüme tahminini yüzde 4,5'ten yüzde 5,3'e yükseltti.

Kredi derecelendirme kuruluşu, "Küresel Makro Görünüm" Kasım 2022 raporunu yayımladı.

Raporda, Türkiye ekonomisinin daha önce ağustos ayında yayımlanan raporda bu yıla ilişkin yüzde 4,5 olarak belirtilen büyüme öngörüsünün yüzde 5,3'e yükseltildiği bildirildi. Türkiye ekonomisinin gelecek yıla ilişkin büyüme tahmini ise yüzde 2 olarak teyit edildi. Raporda, 2024 yılında ise Türkiye ekonomisinin yüzde 3 büyüme kaydetmesinin beklendiği belirtildi.

Küresel ekonominin kalıcı enflasyon görünümü nedeniyle yüksek belirsizliğin görüldüğü bir gerileme sürecinin eşiğinde olduğu belirtilen raporda küresel ekonominin parasal politika sıkılaştırılması, jeopolitik ve finansal piyasa oynaklığı gibi bir dizi zorlukla karşı karşıya kaldığı belirtildi.

Raporda, "Küresel büyüme 2023 yılında yavaşlayacak ve 2024 yılında da durgunluğunu korumaya devam edecek. Eğer hükümetler ve merkez bankaları, ekonomileri mevcut zorluklara karşı yönlendirebilmeyi başarabilirse 2024 yılında yine de görece bir istikrar süreci oluşabilir." ifadeleri yer aldı.

Kredi derecelendirme kuruluşunun raporunda, G20 ekonomilerinin bu yıla ilişkin büyüme tahmininin yüzde 2,5'ten yüzde 2,1'e, gelecek yıla ilişkin büyüme tahmininin ise yüzde 2,1'den yüzde 1,3'e çekildiği belirtildi.

Özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika başta olmak üzere gelişmiş ekonomilerdeki aktivitenin azalması nedeniyle 2023 yılında küresel ekonomik performansta sert bir yavaşlamanın yaşanmasının beklendiği bildirildi.

Raporda, 2024 yılında ise küresel ekonomik aktivitenin ortalama eğiliminin altında kalarak sadece 2,2 artış kaydetmesinin öngörüldüğü kaydedildi.

Küresel ekonomik görünüme ilişkin parasal sıkılaştırmanın, artan faiz oranlarının ve yükselen ABD dolarının ileriki dönemde finansal risk oluşturduğu belirtilirken derecelendirme kuruluşunun temel beklentisinin merkez bankalarının gelecekte düzensiz bir parasal sıkılaştırma sürecinin oluşmasından kaçınması yönünde olduğu kaydedildi.

Raporda, ABD ekonomisinin bu yıla ilişkin büyüme tahmininin yüzde 1,9'dan yüzde 1,8'e, 2023 yılına ilişkin büyüme tahmininin ise yüzde 1,3'ten yüzde 0,4'e çekildiği kaydedildi.

Kredi derecelendirme kuruluşunun raporunda, Euro Bölgesi ekonomisinin ise bu yıla ilişkin büyüme tahmininin yüzde 2,5'tan yüzde 3'e artırıldığı, 2023 yılına ilişkin yüzde 0,3 olan büyüme tahmininin ise yüzde 0,6 daralma olarak güncellendiği belirtildi.

Raporda, Çin ekonomisinin ise bu yıla ilişkin büyüme tahmininin yüzde 3,5'tan yüzde 3'e, gelecek yıla ilişkin büyüme tahmininin ise yüzde 4,8'den yüzde 4'e düşürüldüğü belirtildi.

Kredi derecelendirme kuruluşunun raporunda, ayrıca önümüzdeki süreçte Rusya ve Ukrayna arasındaki gerginliğin makro ekonomik görünümde temel jeopolitik risk olarak kalmaya devam etmesinin beklendiği belirtildi.

Morgan Stanley'den Türkiye notu: TL'deki değer kaybı artacak

ABD'li yatırım bankası Morgan Stanley ekonomistlerinin Türkiye ziyareti notları ortaya çıktı. Ekonomik gidişatı değerlendiren ekonomistler 2023 seçimine kadar TL'deki değer kaybının artacağını söyledi

Morgan Stanley ekonomistleri Ankara ve İstanbul'a gerçekleştirdikleri ziyaret sonrası Türkiye ekonomisine ilişkin yayımladığı raporda bazı risklere dikkat çekti. Ekonomistlere göre politika patikasının görünürlüğündeki sorunlar nedeniyle seçim sonrasında makro dengesizliklerin azalma ihtimali sınırlı kalmaya devam ediyor.

Hande Küçük öncülüğündeki ekonomistler ziyaretleri sırasında yerel uzmanlar, siyasetçiler ve siyasi analistlerle görüşmeler yaptıklarını belirtti. Farklı politika hedefleri arasında gerilimlerin tırmandığı belirtilirken "Döviz akışına bakılırsa seçime kadar sürecin üstesinden gelinecek. Ancak seçim sonrasında makro dengesizlikleri gidermek konusunda politika patikası sınırlı görünüyor." değerlendirmesine yer verildi.

Bloomberg'de yer alan habere göre Morgan Stanley ekonomistlerinin Türk ekonomisine dair şu notları paylaştı;

"Mayıs/Haziran 2023'te gerçekleşecek seçimler, Türkiye'de makroekonomik görünüm tartışmasında etkili oluyor. Seçimlere kadar finansman açığını kapatmak için yeterli döviz olacağına dair yaygın bir beklenti var. Ancak TL'deki değer kaybı artarak devam edecek gibi görünüyor. Bunun da iki nedeni bulunuyor; biri enflasyonu düşürmek için Dolar/TL 'yi stabil tutma hedefi, diğeri de ekonomik yavaşlamanın daha belirgin hale gelmesiyle bankacılık sektöründe hedefli, kredi ve mali teşvik önlemlerinin gevşeyeceği beklentisi. Parlamentoda kimin çoğunluğu sağlayacağı ve Cumhurbaşkanı'nın kim olacağına bağlı olarak farklı senaryolar masada"

Erdoğan'dan Rusya - Ukrayna savaşı, düzensiz göç ve terör mesajı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi'nde konuştu. Erdoğan, Rusya - Ukrayna savaşı, düzensiz göç ve terör mesajı verdi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan'ın Semerkant şehrinde düzenlenen "Türk Devletleri Teşkilatı Devlet ve Hükümet Başkanları 9. Zirvesi"nde konuştu.

İşte Erdoğan'ın açıklamalarından satır başları:

"Önemli kararlara imza atacağımız zirvemizin hayırlara vesile olmasını Rabbim'den niyaz ediyorum. Aziz kardeşlerim ülkelerimiz açısından fırsatlarla beraber riskleri de olan hassas bir dönemden geçiyoruz. Bu dönemde aramızdaki ahengi güçlendirmemizin çok daha kritik hale geldiğini görüyoruz.

"FETÖ İLE MÜCADELEDE DESTEĞİNİZE GÜVENİYORUZ"

Gıda krizinin önüne geçmek için de gerekli müdahalelerde bulunuyoruz. Azerbaycan'ın yanındayız. Türkiye olarak PKK,YPG,DEAŞ dahil eli kanlı terör örgütleriyle mücadelemizi sürdürüyoruz. Teröristlerin inlerini başlarına geçirmeye devam edeceğiz. FETÖ ile mücadelemizde siz kardeşlerimizin desteğine güveniyoruz.

"5 MİLYON MAZLUMU MİSAFİR EDİYORUZ"

2014 yılından bu yana dünyanın en çok sığınmasına ev sahipliği yapan ülkeyiz. Yaklaşık 5 milyon mazlumu misafir ediyoruz. İşbirliğimizi artırmamızda fayda görüyoruz. Ortak güvenlik konsepti geliştirmemiz isabetli olacaktır. BM Genel Kurulu'na sunduğumuz tasarıya desteğinizi özellikle bekliyorum. İslam İşbirliği Teşkilatı ile BM gibi uluslararası kuruluşlarda dayanışmamızı güçlendirmeliyiz. Çabalarımızı yoğunlaştırmalıyız. KKTC'nin teşkilatımıza gözlemci üye olmasını kabul ettik. Kıbrıslı kardeşlerimizin yalnız olmadığını göstererek çözüm sürecine katkı sağladık. Siz kıymetli kardeşlerime ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

2040 TÜRK DÜNYASI VİZYON BELGESİ

Geçen sene İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz tarihi zirve bir kilometre taşıydı. Özgün ve etkin yapının temelini attık. İstanbul'da kabul ettiğimiz 2040 Türk Dünyası Vizyon Belgesi işbirliğimizin çerçevesini oluşturuyor.

İşbirliğimizi pekiştirelim istiyoruz. Strateji belgesi de bizlere bir yol haritası sunuyor. Unsurların birer birer hayata geçirilmesinin hep birlikte takipçisi olalım. Fonun sağlayacağı mali imkanların işbirliğimizi kuvvetlendireceğine inanıyorum. Aramızdaki bağların derinleştirilmesine özen veriyor. Benzer mekanizmaları çoğaltmamızın hepimizin faydasına olacağına inanıyorum. Bakü-Tiflis-Kars yolunun Ekim 2017'de faaliyete geçmesiyle orta koridorun önemli bir ayağı tamamlanmıştır. Türkiye olarak büyük projeleri hizmete aldık. Toplam ticaret hacmi 700 milyar dolara ulaştı.

Uluslararası kombine yük taşımacılığı anlaşmasının imzalanması memnuniyet vericidir. Ortak coğrafyamız, stratejik enerji koridorlarının kavşağında yer alıyor. Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı en başarılı hatlar arasındadır. Genç neslin ortak dil, tarih, coğrafya ve kültürünü daha iyi tanıması amacıyla bilimsel çalışmalarımıza hız vermeliyiz.

Teşkilatımız çatısı altında Dünya Göçebe Oyunları Daimi komitesi kurulması önerimize desteğinizi bekliyorum. Bu düşüncelerle sözlerime son verirken sizleri saygıyla selamlıyorum. Zirvenin düzenlenmesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Toplantılarımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum."

Konut fiyatları nasıl seyredebilir?

Alaattin AKTAŞ

11 Kasım 2022 Cuma

✓ Konut fiyatlarındaki artış hız kesmiş gibi görünüyor. Ama acaba bu durum uzun soluklu olur mu, yoksa eskisi kadar değilse de önümüzdeki dönemde yeni bir artış furyası başlar mı?

Önce birkaç veri aktarmak istiyorum. Merkez Bankası verilerine göre yeni konutların fiyatı ağustos ayı itibarıyla son bir yılda yüzde 176 oranında arttı. TÜİK'in dün yaptığı açıklamaya göre inşaat maliyetlerinde eylüldeki yıllık artış yüzde 120 oldu. İnşaat maliyetlerindeki artış ağustos ayında yüzde 117 düzeyindeydi.

Bu veriler bize neyi gösteriyor?

Belki son söyleneceği en başta söylemeli:

“Konut fiyatlarındaki hızlı artışın şaşılacak, yadırganacak bir yönü yok!”

Fiyatlar niye artar?

Herhangi bir ürünün fiyatını artıran üç temel etken vardır.

Ya üretim azdır...

Ya talep çoktur...

Ya da üretim maliyeti çok artmıştır.

Üretimin az olması maliyetin çok artmasından da kaynaklanabilir.

Peki bizim yaşadığımız ne?

Üretim pek az değil ama maliyetler çok arttığı için pahalıya mal ediyoruz.

Talep çok mu, bir dönem öyleydi. Hele hele özellikle Antalya ve İstanbul'daki yabancı talebi. Bu durum da fiyatların yukarı gitmesi sonucunu doğurdu. Gerçi son dönemde

piyasa daha dingin seyrediyor. Ağız alışkanlığı hep satışlar azaldı diyoruz demeye de, aslında azalan alışlar. Alışların azalmasının da bir dizi nedeni var. Bir kere fiyatlar öyle bir düzeye geldi ki konut satın almak neredeyse hayal oldu. Tabii ki birikimi olmayanlar için.

Ama son dönemde konut fiyatlarındaki artış biraz hız kesmiş görünüyor. Bunda açıklanan sosyal konut projesinin de etkisi var tabii ki. En azından psikolojik bir etki söz konusu. Bu da bekleniyordu zaten. Ama yapılacağı ilan edilen konut sayısının çok çok üstünde bir talep doğması, büyük bir kesimin talebinin karşılanamayacağı anlamına gelecek.

Kaldı ki vaat edilen konutların ne kadarı tamamlanabilecek, o da ayrı bir konu. Dolayısıyla bu projenin yarattığı psikolojik hava bir süre sonra dağılacak.

Gelecek dönemde ne beklenebilir?

Mevcut tablo böyle... Merak edilen önümüzdeki dönemde neler yaşanabileceği...

Hani son dönemde alışlar biraz hız kesti ya, acaba bu durum iyice belirginleşir ve konut fiyatları geriler mi?

Kış aylarına girilmiş olmasından, konut alımında vatandaşlık hakkı tanıma sınırının 400 bin dolara çıkarılmasından ve Türk parasının değer kaybının yavaşlamasından ötürü yabancı talebi azalır ve bu durum fiyatlar üstündeki baskıyı biraz olsun hafifletir mi?

Yoksa başka gelişmeler olur ve fiyat artışı yeniden hızlanır mı?

Fiyatları yukarı itecek etkenler mi ağır basar, aşağı çekecek ya da en azından yatay seyretmesini sağlayacak etkenler mi?

Fiyatları yukarı itecek en büyük etken aslında ekonomik gelişmeler değil, siyasi tercihler olacaktır.

Seçim, bazı tercihlerde çok belirgin değişiklikler yaşanmasına yol açabilir.

Şimdi bankalara hem bir yandan kredi kullandırın deniliyor, diğer yandan da kredi kullanımının kısıtlanması için adeta elden gelen yapılıyor. Çelişki kimsenin umurunda değil. Ama seçim sürecinde tüm tercihler değişebilir. Örneğin konut kredisi faizleri bugünün enflasyonist ortamında sıfır sayılabilecek düzeylere indirilebilir ve bu durum konut talebini, dolayısıyla fiyatları yukarı itebilir. Böyle bir tercih şaşırtır mı?

Finansal araçlardan konuta mı?

Finansal yatırım araçlarının reel olarak bir getirisinin kalmadığı ortada. Hisse senedi dışında reel kazanç sağlayan bir araç neredeyse yok.

Türk halkının en çok rağbet ettiği dövizde de uzun süredir yatay bir gidiş var. İktidarın seçime kadar en çok gözeteceği gösterge de kur. Dövizin artması hiç mi hiç istenmiyor. Kur artışı tüm dengelerin bozulması ve baz etkisiyle düşüş eğilimine girecek enflasyonun yeniden artması demek.

Dolayısıyla kur artmayacak gibi görüldüğü için döviz tutma eğilimi önümüzdeki dönemde bir miktar sekteye uğrayabilir.

Mevduat deseniz, artırılmış faiz oranları bile enflasyonun çok çok altında.

Kur korumalı mevduattaki artış da adeta durdu ve yakında bu hesaplarda çözülme başlarsa şaşmamak gerek.

Para köşeye sıkışıyor! Gidilebilecek pek adres kalmıyor.

İŞSİZLİK ORANI; BİRAZ AŞAĞI, BİRAZ YUKARI!

İşsizlik oranı yüzde 10 dolayında salınıyor. Aydan aya küçük inişler ve küçük çıkışlar...

Türkiye gibi bir ülke için yüzde 10 işsizlik şahane bir oran! Ama bu oran gerçeği yansıtıyorsa...

Gerçeği derken kastım oranlarla oynandığı değil...

İşgücüne katılma oranı bu kadar düşükse, haliyle işsizlik oranı da yüzde 10'larda kalır. Hele hele kadınlardaki işgücüne katılma oranı!

Avrupa ülkelerinde asgari ücretle çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 5'i pek geçmiyorken, Türkiye'de çalışanların yarıdan fazlası asgari ücretliyse işsizlik gerçekten yüzde 10 olsa ne anlamı var ki? Demek ki biz vatandaşa biraz refah içinde, biraz rahat geçinebilecekleri parayı vermeye kalkışsak, işsizlik bir anda ikiye, üçe katlanacak.

Yılbaşında olacaklar...

Hele bakın yılbaşında neler yaşanacak!

Asgari ücret artacak. Kimilerine göre 8 bin olacak, 10 bin olacak.

Asgari ücret tabii ki artırılmalı, çalışanlar biraz nefes alabilmeli.

Ama ya o asgari ücreti ödeyecek olan özellikle küçük işletmelerin durumu! Bu yükün altından nasıl kalkacaklar?

Şimdi bile yapılmakta olan bir uygulama var. Asgari ücret hesaba yatıyor ama sonra bir kısmı işverene elden iade ediliyor. Bu çok daha yaygınlaşacak.

11.11.2022

Ve tabii ki işten çıkarmalar artacak. Şimdi yüzde 10'larda salınan işsizliği daha yukarılarda göreceğiz. Kaldı ki daha şimdiden büyümenin sekteye uğradığının işaretleri alınıyor ve özellikle tekstil sektöründen işçi çıkarma haberleri geliyor.

Ekonominin öyle bir tarafından düzeltilerek ayağa kaldırılamayacağını bakalım ne zaman öğreneceğiz ya da öğrenebilecek miyiz?

“Süt bozulmaz”, ama...

Ferit Barış PARLAK

11 Kasım 2022 Cuma

Bakteriler...

Zararlısı/faydalısı/etkisizi ile vücudumuzda dengedeler...

***

Denge bozuk, zararlı etkinse:

Hasta ederler...

Faydalı etkinse:

Diğer faydalıları da, “sağlıklılığı” da artırır; zararlıyı çökertirler...

***

Örneğin süt...

Faydalı bakterileri ve sentezlemeleriyle peyniri, yoğurdu, kefiri de faydalı hale getirir... Ama... Yüksek sıcaklık, içindeki zararlı bakterileri harekete geçirir... Ve sütü bozabilir, faydasını bitirir...

***

Sütü soğuk tutmanın maliyeti yerine, bir damla kimyasalla da bozulması engellenebilir... O kimyasalla sadece zararlı bakterilerin yok edildiği zannedilir... Ama faydalıya da zarar verilir...

***

Kolaycı yöntemlerle zarar verilen sadece sütün faydası değil; insanlardır, sağlıklıdır, verimliliğidir...

11.11.2022

VELHASIL

Ekonominin aktörleri...

Mal-hizmet-fikir geliştiricisi/üreticisi...

Eğitimcisi/mühendisi/hukukçusu/siyasetçisi/çiftçisi...

Zararlısı/faydalısı/etkisizi...

Faydalıyı öne çıkarmak önemli/öncelikli...

***

Zararlıının oluşmasını engellemek (eğitim) ve/veya zararlıyı yok etmek maliyetli olabilir, ama faydalıya da zarar veren kolaycı, bilim dışı yollar uzun vadede çok çok daha maliyetli... Denendi, sonuçları ortada; başka bir amaç yoksa, artık dikkat edilmeli...

Yüksek faiz oranları temiz enerji finansmanını zorlaştırıyor

DİDEM ERYAR ÜNLÜ

11 Kasım 2022 Cuma

Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi COP27’de masaya yatırılacak 11 başlık arasındaki en önemli başlıklardan biri, “çoklu kriz dönemi” olarak adlandırılan süreçte, başta gelişmekte olan ülkelerin yeşil dönüşümünü desteklemek ve Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak için ihtiyaç duyulan yıllık 4 ila 7 trilyon dolara ulaşacak iklim finansmanı ihtiyacını karşılamak.

Hedef, önümüzdeki dönemde yeşil borçlanmanın maliyetini düşürmek; çünkü mevcut finansal koşullar ve özellikle de faiz oranları, temiz enerjinin geleceğini olumsuz etkileyebilecek.

2008 yılında gerçekleşen COP14 sonrasında bu yana, dünyanın büyük bir kısmı çok düşük devlet borçlanma oranlarından yararlandı. Avrupa’da faiz oranlarının yıllardır sıfırın altında olduğu ülkeler var. Her ne kadar ABD, COVID-19 pandemisinden önce faiz oranları artırmış olsa da, ne Euro bölgesi ne de Birleşik Krallık’ta son on yılda hiçbir COP toplantısında faiz oranları yüzde 2’nin üzerine çıkmadı.

Fakat bugün geldiğimiz noktada, enflasyonun Avrupa ve ABD’yi etkisi altına aldığını, hükümetlerin de faiz oranlarını yükselttiğini izliyoruz. Bu faiz oranı ortamı, her alanı olduğu gibi yenilenebilir enerji finansmanını da olumsuz etkiliyor.

Temiz enerji finansmanı düşük faizli, uzun vadeli borçlardan geldi

2004 yılından bu yana, yaklaşık 4.4 trilyon dolarlık yenilenebilir enerji varlığı finanse edildi. Bu fonların büyük bölümü uzun vadeli borçlardan sağlandı. Bu varlık finansmanının 3,6 trilyon dolarından fazlası, 2009 ila 2021 arasındaki çok düşük faiz oranı döneminde aktı.

Diğer bir deyişle, düşük oranlar, bugüne kadar yenilenebilir enerji varlık finansmanı için temel beklenti oldu. Merkez Bankası oranları, aslında yenilenebilir enerji

finansmanı için oldukça ‘dışsal’ bir faktör; çünkü rüzgar ve güneş santralleri veya elektrikli araç şarj altyapısı geliştiricileri, Japonya Merkez Bankası veya Fed’den borç almıyorlar; bunun yerine hükümet oranlarına çıpa olan ticari kuruluşlardan borç alıyorlar.

Bu süreçte öne çıkan konu ise, projenin risk faktörünü doğru yönetmek. Fakat yaşadığımız bu çok riskli ortamda, projelerin uzun vadeli borçlanma sağlaması zorlaşıyor. Özellikle de siyasi risklerin ön plana çıktığı gelişmekte olan ülkelerde.

COP27’de görüşlerini açıklayan Vestas CEO’su Henrik Andersen, temiz elektriğin ucuzlamayacağını kabul etmek gerektiğini ifade ediyor. Nijerya gibi pazarlarda ise, güneş enerjisi hem şebeke gücüyle rekabet edebilir bir konumda; hem de dizel jeneratörden sağlanan güçten beş kat daha ucuz. Pazarın genel tablosunu ise şöyle özetleyebiliriz:

Küresel emtialarda izlenen tarihi fiyat artışları, faiz oranlarının yükselmesi, uzun süreli tedarik zinciri kısıtlamaları ve kalıcı enflasyon. Önümüzdeki dönemde gerçekleşecek tüm finansman süreci, bu riskler üzerine şekillenecek.

TÜSİAD COP27’YE KATILIYOR

TÜSİAD COP27 kapsamında gerçekleştireceği ve katkı sağlayacağı etkinliklerle Türk iş dünyasının iklim değişikliği ile mücadeleyi gözetken iyi uygulamalarını paylaşacak. TÜSİAD bünyesinde gerçekleştirilen yeşil dönüşüm çalışmaları hakkında bilgi verilecek. COP27 kapsamında TÜSİAD’ın gerçekleştireceği ve katkı sağlayacağı birçok etkinlik var:

- EBRD organizatörlüğünde 11 Kasım tarihinde hibrit olarak gerçekleştirilecek etkinlikte sürdürülebilir finansmanın kolaylaştırıcı rolü, Türkiye’nin ulusal hedefleri ve enerji yoğun sektörlerin karbondan arındırılması süreci üzerine özel sektör değerlendirmeleri aktarılacak.
- Türkiye Pavilyonu’nda ve UNDP organizatörlüğünde 14 Kasım tarihinde hibrit olarak gerçekleştirilecek etkinlikte Türkiye’nin NDC ve 2053 netsıfır emisyon hedefi doğrultusunda Uzun Dönemli İklim Değişikliği Stratejisi sürecindeki önemli hususlar ele alınacaktır.
- “Özel Sektör Perspektifinden Yeşil Dönüşüm Yolculuğu” başlıklı TÜSİAD yan etkinliğinde, özel sektörün net sıfır karbon hedefiyle başlattığı yeşil dönüşüm süreci farklı perspektiflerle ele alınacak. 16 Kasım’da Türkiye Pavilyonu’nda hibrit olarak ve iki ayrı oturum şeklinde gerçekleştirilecek etkinliğin ilk oturumunda TÜSİAD bünyesinde gerçekleştirilen yeşil dönüşüm çalışmaları; ikinci oturumunda ise şirketlerin netsıfır yolculuğundaki iyi uygulamaları paylaşılacak.
- TÜSİAD, SKD Türkiye ve Global Compact Türkiye inisiyatifi olan İş Dünyası Plastik Girişimi’nin “İklim Eylemi ve Döngüsel Ekonomi Bağlamında Plastik Azaltımının Önemi” başlıklı yan etkinliği gerçekleştirilecek. Etkinlik kapsamında

gerçekleştirilecek panelde İPG taahhüdü veren şirketlerin katılımı ile İPG'nin işleyişinin ve bugüne kadar imzacılarına sağladığı faydanın ele alınması ve girişim üyesi şirketlerin iyi uygulama örneklerinin paylaşılması amaçlanıyor.

- Küresel Tedarik Zincirlerinde İkiz Dönüşüm başlıklı TÜSİAD yan etkinliği ikiz dönüşümün Türkiye sanayisine etkilerini ve dijital dönüşümün küresel tedarik zincirleri üzerindeki rolünü ele almak amacıyla Global Compact Türkiye katkılarıyla 17 Kasım'da online olarak gerçekleştirilecek.
- 17 Kasım'da International Chamber of Commerce (ICC)'nin "Make Climate Action Everyone's Business Forum" pavilyonunda gerçekleştirilecek "The Role of Sustainable Finance in Green Growth" başlıklı TÜSİAD oturumunda yeşil finansın getireceği fırsatlar, zorluklar ve sürdürülebilir finansın yeşil büyümedeki rolü ele alınacak.

Abdulkadir Selvi

Akşener ile Kılıçdaroğlu yarışır mı

6'lı masa önemli toplantılarından birini 14 Kasım Pazartesi günü yapacak. Gündemlerinde dört başlık var.

1- Meral Akşener, başörtüsüyle ilgili Anayasa değişikliğini masaya getirecek. Ortak bir karar alınmasını isteyecek.

2- Akşener'in Hüseyin Baş önerisi gündeme gelecek.

3- Ortak cumhurbaşkanı adaylığı konusu.

4- Geçiş dönemi stratejisi.

GERİLİM YAŞANABİLİR

Hüseyin Baş konusunda Ali Babacan, Temel Karamollaoğlu ve Ahmet Davutoğlu ile Meral Akşener arasında bir gerilim yaşanabilir. Çünkü DEVA, Gelecek ve Saadet Partisi, Hüseyin Baş'a sıcak bakmıyor. Hüseyin Baş masaya kabul edilmezse Akşener ilk mağlubiyetini yaşayabilir.

CUMHURBAŞKANI ADAYLIĞI

Bu toplantıda ortak cumhurbaşkanı adaylığının gündeme gelmeyeceğini söyleyebilirim. Çünkü Kemal Kılıçdaroğlu açısından şartlar oluşmuş değil. Ortak aday konusu seçim takvimi başlayınca masaya gelecek.

Bu arada Kılıçdaroğlu'na üzüleceği bir haberim olacak. İYİ Parti, Kılıçdaroğlu'nun adaylığına sıcak bakmıyor. Çünkü seçilemeyeceğini düşünüyor. Kemal Kılıçdaroğlu, ortak cumhurbaşkanı adaylığında ısrar ederse ibre çoklu adaya dönebilir. İYİ Partililerin gönlünde Meral Akşener ya da Mansur Yavaş yatıyor. Mansur Yavaş'ın CHP'den istifa edip aday olmasına pek ihtimal verilmiyor. Mansur Yavaş cesur bulunmuyor. Bu durumda geriye Akşener'in adaylığı kalıyor. Meral Hanım "Başbakanlığa talibim" diyerek kendisini bağlamıştı.

İMZA TOPLANMASI YOK

Akşener'in 14 Kasım'da masaya İYİ Parti il başkanlarının imzalı desteğiyle cumhurbaşkanı adayı olarak gideceği yönündeki haberler doğru değil. İYİ Parti sözcüsü Kürşat Zorlu, "Ne böyle bir düşüncemiz ne de bu yönde bir çalışmamız var" dedi. Yalanladı. Ama imza işi yarım saatlik bir iştir. Önemli olan irade.

Alttan topla üstten topla, İYİ Parti'den Kılıçdaroğlu'na destek çıkmıyor. Ama Kılıçdaroğlu adaylıkta kararlı. Kılıçdaroğlu CHP'nin adayı olarak çıkarsa Akşener yeminini bozup aday olur mu?

CHP ve HDP'nin desteklediği Kılıçdaroğlu ile Akşener'in mücadelesine tanık olur muyuz? Neden olmasın?

BAŞÖRTÜSÜNDE İKİNCİ TUR OLABİLİR

CUMHURBAŞKANI Erdoğan, başörtüsüyle ilgili Anayasa değişikliği konusunda sık sık "Gelin birlikte çıkaralım" diye çağrı yapıyor. Hatta referandum kaygısını gidermek için, eğer Meclis'ten 400 milletvekilinin üzerinde geçerse referanduma gitmeyeceklerini deklare ediyor. Çünkü Erdoğan başörtüsüyle ilgili Anayasa değişikliğinin gerçekleşmesini istiyor. Biz Meclis'e getiririz, destek vermezlerse seçimde millete hesap verirler arayışında değil. Maksudı bağcıyı dövmek değil üzüm yemek. O nedenle de sonuna kadar uzlaşma arayışlarını sürdürmekte kararlı. Önümüzdeki hafta AK Parti heyetinin yine Meclis'te bir destek arayışına tanık olabiliriz.

OLUMLU SİNYAL ALINMIŞTI

Çünkü Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın başkanlığında yapılan görüşmelerde CHP haricinde hayır yanıtını veren parti çıkmadı. Bu da Anayasa değişikliğinin referanduma gerek kalmadan geçeceği umudunu doğurdu.

MİLLETVEKİLİ SAYISI YETİYOR

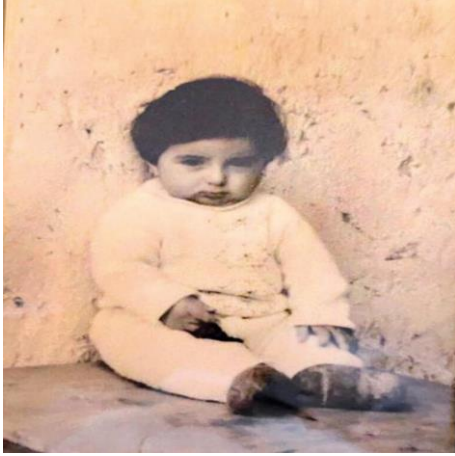
AK Parti ve MHP'nin milletvekili sayısı 334 ediyor. Cumhur İttifakı tek başına Anayasa değiştirecek çoğunluğa ulaşamıyor. Ama HDP, İYİ Parti, Saadet Partisi, Büyük Birlik Partisi ve Demokrat Parti destek verdiği takdirde değişikliğin 431 milletvekilinin oyuyla Meclis'ten geçmesi mümkün. CHP hayır oyu verse dahi.

FİLMİ ÇEKİLEN MİLLETVEKİLİNİN HİKÂYESİ

ÖNÜMÜZDEKİ hafta Meclis'te bir milletvekilinin filmi çekilecek. Size o milletvekilini anlatmak istiyorum. Aslında filmin önemli bir bölümü çekildi ama son bölümü de Meclis'te çekilecek. O milletvekilinin ismi Serkan Bayram.

AK Parti İstanbul Milletvekili.

Serkan Bayram'ın filminin çekilmesi ise insanlığa bir örnek olması açısından çok önemli. Serkan Bayram engelli bir milletvekili.

Serkan Bayram'ın çocukluk fotoğrafı.

BUĞDAY TANESİ

Filmin adı, “Buğday Tanesi”.

Sevcan Orhan'ın, muhteşem bir şekilde yorumladığı, “Buğday Tanesi” şarkısında olduğu gibi.

Serkan Bayram'ın hikâyesi de buğday tarlasında başlıyor.

Aile İstanbul'da çalışıp yazları memlekete gidip tarlada bahçede çalışan Erzincanlı bir aile. Annesi tarlada çalışırken, 1 yaşındaki çocuğu gölgede kalması için ağacın altına bırakıyor. O sırada tarla yanıyor. Beşiğin içindeki 1 yaşındaki bebek de tarlayla birlikte yanıyor. Ateşte kavrulan buğday taneleri gibi. Eşeğin sırtında Refahiye'de devlet hastanesine yetiştiriyorlar. Tam 40 gün yoğun bakımda kalıyor. 41'inci gün ise yaşıyor. Ama engelli kalıyor.

Aile İstanbul'a dönüyor. Serkan Bayram akranlarıyla birlikte okula gidiyor. Sonunda hukuk fakültesini bitiriyor. Hedefi hâkim olmak. Sınava giriyor, kazanıyor ama mülakatta vücut bozukluğuyla ilgili maddeye takıldığı için eleniyor.

ENGELLİ, HÂKİM VE SAVCI OLAMIYOR

Serkan Bayram'ın ikinci hikâyesi orada başlıyor. Akranları hâkim-savcı olurken o olamıyor. Her karşılaştığı kişinin “Neden engelli kaldın?” sorularından bunalıyor. Bir ara insanların içine çıkmamayı düşünüyor. Sorulardan öyle bunalıyor ki “Sorma” diye bir kâğıt yazıp önüne asmayı bile düşünüyor.

Bir ara yurtdışına giderim, yabancı dilim yok nasıl olsa onlar sorsa da ben anlamam diye hesap ediyor. Çocukluğunda çektiği fotoğraflarda ise kimseler görmesin diye hep elleri cebinde.

“Engelliye kız verirler mi?” sorusu başka bir yük oluyor yüreğine.

Serkan Bayram’ın gelgitleri aslında engellilerin sıkça yaşadığı kopma anlarından biri. Ama o hayattan kopmuyor. Ama o yılmıyor. “Bütün Türkiye beni tanısin. Bir daha sormasın” diyor. Avukat oluyor. Sonra AK Parti’den Erzincan Milletvekili seçiliyor.

O MADDE DEĞİŞİYOR

Serkan Bayram bir başarı hikâyesi. Meclis’te de boş durmuyor. Çabaları sonucunda engellilerin hâkim ve savcı olmasını engelleyen yasanın değişmesini sağlıyor. Hedefi engellilerin bakan, vali, rektör, büyükelçi olmasını sağlamak. Engelli Bakanlığı’nın kurulmasına hizmet etmek. Bu film bir siyasetçinin filmi ama siyasi bir film değil. Tam aksine siyaset üstü bir film.

KUTSİ OYNUYOR

“Buğday Tanesi” filminin fragmanlarını izledim. Çekimler çok profesyonel. Filmin senaryosunu Serkan Bayram yazmış.

Filmde Serkan Bayram’ı Kutsi oynuyor. Erkan Bektaş, Yeliz Akkaya gibi tanınmış oyuncular var. Filmin müziğini ise Yıldırım Gürgen yapmış. Film, engelli bir çocuğun milletvekili olmasına uzanan müthiş bir başarı hikâyesini anlatıyor. 3 Aralık Dünya Engelliler Günü’nde İstanbul AKM’de galası yapılacak olan filmin geliri ile İstanbul’da Engelli Yaşam ve Kültür Merkezi kurulacak.

Serkan Bayram ile filmde onu canlandıran Kutsi.

Esfender KORKMAZ

IMF'ye gitmezsek kriz derinleşir

11 Kasım 2022 Cuma

Dünyada ve Türkiye'de bazı çevreler IMF'ye tepki duyar. Nedeni IMF'nin ekonomik istikrar için, verdiği krediler için, stand-by düzenlemesine toplam talebi düşürmeyi, yani kemer sıkma politikalarını şart olarak koymasıdır.

Enflasyon, arz- talep dengesinin bozulması ile ortaya çıkar. Eğer yüksek enflasyon ve yüksek cari açık yoksa, zaten kimse IMF'ye gitmez. Ama enflasyonu düşürmenin kısa dönemde toplam talebi kısmının başka çaresi de yoktur. Orta ve uzun dönemde, yatırımları ve mal ve hizmet arzını artırmakta fiyat dengesini sağlar.

2001 krizinde IMF ile stand-by düzenlemesi yaptık. Bu kapsamda 3 yıllık "Güçlü ekonomiye geçiş programı" uygulandı. Bu programda kemer sıkma ile ilgili iki husus vardı;

Birincisi; maaş ve ücretlerin gerçekleşen enflasyona göre değil de, hedef enflasyona göre düzeltilmesi şartı idi. Gel gör ki, gerçekleşen enflasyon hedef enflasyonun altında kaldığı için işçi ve memur bu uygulamadan kârlı çıktı.

İkincisi; tarımsal desteklerin düşürülmesi idi. Maalesef tarımsal destekler yarı yarıya düştü. O günden beri siyasi iktidar aynı çizgide gitti. Tarımsal destekleri artırmadı.

IMF İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan ve bizim de 1947'de kurucu üyesi olduğumuz bir kuruluştur. İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyada yeniden ekonomik istikrarı sağlamaya destek için kurulmuştur.

IMF'nin temel amaçları:

- *Uluslararası parasal iş birliğini sağlamak;
- *Uluslararası ticaretin yaygınlaşmasını ve dengeli bir şekilde büyümesini sağlamak;
- *Kur istikrarını sağlamak;
- *Birçok taraflı ödemeler sisteminin kurulmasına yardımcı olmak;
- *Ödemeler dengesi güçlükleri yaşayan üyelere koruma önlemleri ile birlikte kaynak sağlamaktır.

Türkiye, IMF'den ilk borcunu 1958 yılında almıştır. 1960-2008 arasında; IMF ile 21 stand-by düzenlemesi yapılmıştır. 1958 ile 2000 yılı arasında 33 milyar SDR tutarında kredi, 2001-2005 iki stand-by düzenlemesi ile 28 milyar dolar kredi almış ve 2013 yılında borcunun son taksitini ödeyerek bitirmiştir.

189 ülke IMF'ye üyedir. En büyük borçlu ülkeler: Arjantin, Ukrayna, Yunanistan, Mısır'dır. En büyük ihtiyati krediler, Meksika, Kolombiya, Fas'a verilmiştir.

IMF'ye gitmek, ülkede ekonomik kriz olduğunun tescil edilmesidir.

Ne var ki IMF'ye gitmenin maliyeti, her zaman krizin ağır bedelinden daha az olmuştur.

Bugünkü koşullarda; Türkiye IMF ile stand-by düzenlemesine gitmez ve kredi almaz ise yaşamakta olduğumuz krizin ömrü uzayacak ve maliyeti artacaktır.

Bugünkü günöbirlik politikalar; dış borçlarda temerrüt, içerde iflaslar, GSYH'da daralma ve işsizlikte artış riski taşımaktadır.

1.Dış borçlarda temerrüt riski;

2022 cari açık 55 milyar dolardır, GSYH'nın yüzde 5,5'i kadardır. Bir yıl içinde ödememiz gereken dış borç ve cari açık toplamı 230 milyar dolardır. Türkiye'nin CDS oranı 620 baz puan olarak, tahvilleri uluslararası piyasada işlem gören 21 ülke içinde Rusya'dan sonra en yüksek ikinci sıradadır. Dış borçları pahalı çevirebiliyoruz. Merkez Bankası rezervleri eksidedir.

2.GSYH'da daralma, iflas riski ve işsizlik;

*AB ekonomisi yavaşlıyor, Türkiye için navlunlarda ve siparişlerde iptaller var.

*Kredi hacminde daralma var.

*Merkez Bankası'nın yayınladığı, mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA), Ekim ayında bir önceki aya göre 0,7 puan azalarak yüzde 76,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

*İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), denge değeri olan 50 değerinin altına, 46,4 seviyesine düştü. Bu değer sektörde kötüleşmenin bir göstergesidir.

3.Yüksek enflasyon, belirsizliğe neden oldu, yatırım hacmi daraldı.

4. Hiper enflasyon riski arttı.

Seçim arifesinde, siyasi iktidarın popülist harcamalarını artırması, Tüketime giden KOBİ' kredilerini artırması, şatafat harcamaları, hiper enflasyon riskini artıracaktır.

Bu şartlarda Türkiye IMF'ye gitmez ise bu krizden çıkma olasılığı düşüktür.

İbrahim Kahveci

Kalitesizlik ve düşük faiz

Bundan önceki son iki yazımın ana konusu şuydu: “Faizcileri coşturan faiz düşmanları” başlıklı yazımda her yerin faiz olduğunu, **ülkenin kredi-faiz batağına çekildiğini anlatmışım**. AK Parti öncesi ülke ekonomisinin sadece yüzde 10-15 aralığında olan kredi-faiz oranının bugün yüzde 60’ları geçtiğini vermişim.

“Asıl faiz sorunu dış borçlanmada” yazımda ise, faizin asıl sorununun dış borçlanmada olduğunu ve **dolar faizinin yüzde 10’lara geldiğini** aktarmışım.

Bugün ise işin bam teline dokunacağız. Neden düşük faiz batağına saplanmak zorunda kaldığımızı açıklayacağız.

***

Önce şunu tekrar edelim: Faiz nominal değildir... Faiz reel bir hesaptır. Asıl sorun enflasyondur. Reel faiz de enflasyondan arındırılmış kısımdır.

Ama buna rağmen neden düşük faiz (aslında büyük negatif faiz) ısrarında kaldığımızı izah etmemiz gerekiyor.

Konuya girmeden bir açıklama daha gerekiyor: Hatırlarsanız şöyle bir formül vardı: HDPKK... CHP-HDPKK ve bunun yanına Altılı Masa’nın diğer partileri de ekleniyordu. Neydi bu formülün temeli: HDP ile terör eşit tutuluyor ve ardından HDP ile görüştüğü iddia edilen CHP’de bu formüle ekleniyordu. Ve tabii ki CHP ile Altılı Masa’yı oluşturan diğer partiler de “yardım ve yataklıktan” bu formüle katılıyordu. Aslında ülke ortadan kabak gibi ikiye bölünüyordu desek yeridir...!!

Şimdi o formülde CHP ve dolayısı ile Altılı Masa’nın diğer partileri yok. Kim var? .... Siz söyleyin artık.

Ve bir başka nokta: “Faiz sebep-enflasyon sonuç” diyorlardı. Ne oldu şimdi... Faizi düşürmeye başladıklarından beri enflasyon yüzde 20’lerden yüzde 120’lere fırladı.

Kim soruyor şimdi bu sorunun cevabını: **Hani faiz düşünce enflasyon düşecekti?**

11.11.2022

Cevap var mı?

Soran var mı; sorgulayan var mı? Tıpkı HDPKK formülünü bir gecede unutanlar gibi..

Kişiye bağlılığın görüşü olmaz derim... Kişiye bağlılık dün siyah, bugün beyaz demeyi hiç sorgulatmaz.

Ama İLKESELLİK sormayı ve sorgulamayı getiriyor.

***

Gelelim meselemize... Düşük faiz neden zorunlu?

Benim faiz yazılarımın bir başka yönünü İsmet Özkul Dünya Gazetesi'nde ele almış. Şirketlerin 2009 yılında varlıklarının yüzde 55,4'ü borçlardan oluşurken bu oranın 2021 yılında yüzde 73,4'e geldiğini belirtiyor. Yani şirketlerin kaynaklarının dörtte üçü borçlardan oluşuyor.

Neden bu kadar borçlandık?

Yatırım-üretim hikayesi mi oldu?

Ben izah edeyim: **Verimsiz ekonomik modelin sonucunu yaşıyoruz.** Verimsizlik sadece şirketlerimizde değil, adeta her yanımızda.

Bugün **eğitimde sayı artıyor ama kalite yerlerde sürünüyor.** Hatta eski kaliteli üniversiteler bile teker teker çökertiliyor. Binalar var ama içinde bilgi yok... Sayı olarak dolu ama kalite olarak bomboş...

Verimsizlik veya vasatlık her yanımızı sarmış durumda. Şirketlerimiz bu verimsizliği aşırı borçlanma ile örtüyor. Bu nedenle **verimsizliğin sürdürülebilmesi için düşük faiz gerekiyor.**

Vasatlık üzerine kurulu yönetim modelinin bir zorunluluğudur bu...

Yıllar önce Prof. Dr. Davut Kavranoglu "daha fazla hıyar satarak ihracatı artırmanın bir hükmü yoktur" demişti. Bugün geldiğimiz noktada;

TİM Başkanı "kurlar artsın"

BSTO Başkanı "Kısa çalışma ödeneğinden işçi ücretleri ödensin" diyebiliyor.

Kimse vasatlık yolunda hızla ilerleyen geri teknolojik ülkemizin gittiği yolu sormuyor. Bu vasatlık ile varacağımız yerin neresi olacağı belli de, onu görebilmek mesele.

***

11.11.2022

Nereye gidiyoruz, nasıl gidiyoruz aslında çok açık..Uyguladığımız politikalar bilimsellik kopuk olduğu kadar eğitimimiz de yönetimle benzerlik taşıyor.

Vasatlık üzerine öyle bir sarılmış durumdayız ki, içi çürürken dışını parlattığımız bir süreç yaşıyoruz. Bilgi ve belgenin hükmü olmadığı, ama bir hitabetin her şeyi sildiğı yerdeyiz.

Kısaca hep beraber YAPISAL ÇÖKÜŞ yaşıyoruz.

Yarın tarih bugünleri yazdığında bu fotoğrafta yer alan bir çokları epey zorlanacaktır. Ne de olsa en büyük miras itibar değil midir?

11 Kasım 2022, Cuma

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Semer kand'da lider diplomasisi

Cumhurbaşkanı **Tayyip Erdoğan** hem içeride hem de dışarıda çok aktif. Seçim sürecine fiilen girdiğimiz için **Erdoğan**, iç siyasetteki icraat yarışını hız kesmeden sürdürüyor. Aynı şekilde diplomatik temasları ve yurtdışı gezileri de tam gaz devam ediyor. Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, Semer kand'a yola çıkmadan önce havalimanında önemli açıklamalarda bulundu.

"Türk devletleri arasındaki dayanışmayı artırmak amacıyla 1992'den bu yana gayretlerimiz sürüyor" diyen **Erdoğan** şöyle devam etti: **"Semer kand zirvemizde teşkilatımızın geleceğine ve mevcut işbirliğimizin derinleştirilmesine dair görüşmeler yapıp önemli kararlar alacağız."**

Uluslararası diplomaside yapılan konuşmalar hep lafta kalır. Ama **Erdoğan**'ın lider diplomasisinde bu genel kanaat adeta yıkıldı. **Erdoğan** bu görüşmelerden mutlaka bir sonuç çıkarıyor. O yüzden her diplomatik adım, önemli bir açılıma dönüşüyor. Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, Semer kand'da Özbekistan Cumhurbaşkanı, Macaristan Başbakanı, Türkmenistan Cumhurbaşkanı ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı ile görüşecek. Bu görüşmelerde önemli kararlar alınacağı belirtiliyor.

Defalarca yazdık ama yine altını çizmekte fayda görüyorum. **Erdoğan** dünyanın en tecrübeli siyasi lideri. Bu tecrübesini uluslararası diplomaside gösteriyor. Dünyaya lider diplomasisi dersi veriyor. Bu yüzden 2023 seçimlerini önemsiyoruz. Türkiye'nin yürüttüğü çok yönlü ve çok boyutlu diplomatik strateji artık meyvelerini vermeye başladı, hızla da vermeye devam edecek. Dünyanın enerji ve gıda vanaları fiilen Türkiye'nin elinde. Teknolojide de benzer bir sıçrama yaparsak önümüzdeki yüzyıl Türkiye'nin sırtını kimse yere getiremez.

***

TAHİL KORİDORUNDA SON DURUM

19 Kasım'da sona erecek tahıl koridoru anlaşmasının yenilenmesi ve bir yıl uzatılması için Ukrayna, Birleşmiş Milletler ve Türkiye'ye çağrıda bulundu.

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın kendi deyimiyle "**lider diplomasisi**", belli ki yeniden devreye girecek ve tahıl koridoru başta fakir ülkeler olmak üzere dünyayı beslemeye devam edecek.

***

İRAN'IN FÜZE DENEMELERİ

İran ilk defa hipersonik füze denemesi yaptı. Ses hızından 5 kat daha süratli hareket eden hipersonik füzeler, bu özellikleri nedeniyle hava savunma sistemleri tarafından engellenemiyor. Eğer İran, bütün ambargolara ve engellemelere rağmen sahiden hem hipersonik füzesini hem de nükleer silahlarını yapmayı becerebilirse bu Batı cephesinin bir fiyaskosu olarak tarihe geçecektir. Tabii İran'ın da bu konularda ne kadar ilerlediği bir bilinmez olarak devam ediyor.